

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמיניהם

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

השב שכינתך לציון עירך וסדר העבודה לירושלים

"זאת תורת העלה" (ו יב)

"טוב לומר... פרשת עולה ומנחה ושלמים וחסאת ואשם" (ש"רע אר"ח א ה).

תמה המגן אברהם (שם ח): מפני מה הקדים השלחן ערוף את פרשת עולה לפרשת חטאת, הלא טעם אמירתו מיד בקר הוא משום שהעוסק בפרשת קרבנות בזמן הזה, הרי כאלו הקריבם (מנחות קי א). והרי הלכה היא בדיני הקרבה (ובחס צ א) שחטאת תמיד קודמת לעולה הבאה עמה?

תרו רבי רפאל הפהן מהמבורג:

בקרבו החטאת יש חלקים שאוכלים הפהנים. כלל זה שהעוסק בפרשת קרבנות הרי כאלו הקריבם ואמר רק ב'חס לאמורים' הנשפרים על גבי המזבח ולא לגבי החלקים שאוכלים הפהנים, לפיכך בזמן הזה העולה קודמת לחטאת, שפיון ש'עלה כליל', אף העוסק בדיניה כמורהו ההקדמת קרבן משלים, בעוד שבחטאת חסר חלקם של הפהנים שאותו אין האמירה משלימה.

על פי זה הרוחנו באור נפלא בגוש תפלת מוסף לשלושה רגלים: 'ותעבר לבני עתירתנו כעולה וכקרבן, אגא רחום ברחמיך הרבים השב שכינתך לציון עירך וסדר העבודה לירושלים', בזמן הזה שעבודת הקרבנות מתקיימת רק באמצעות העוסק בהלכותיהם, אנו מבקשים שתעבר לבני עתירתנו כעולה וכקרבן - 'ועולה' קודמת לכל הקרבנות, לפי שאין בה חלק לפהנים. אולם אנו מוסיפים ומבקשים על לעתיד לבא: "אגא רחום... השב שכינתך לציון עירך", ואז נזכה: "וסדר העבודה לירושלים" - ש'סדר העבודה' יחזר למתכנתו כבראשונה, שהחטאת תהיה קודמת לכל הקרבנות.

דעת קדושים דרוש א; שו"ת בנין שלמה ח"א סימן א

עניית אמן מסמלת ענוה

"מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד יאכלוה" (ו יט) דרש רבנו היחם סופר: פסוק זה מלמדנו על מעלתה היתרה של מדת הענוה, וכדלהלן:

"מצות תאכל" - מוטב לאחז במדת הענוה שנמשלה למצה העשויה מבצק שלא הספיק לתפח ולהתנאות, במקום קדש - במקום במנהגי פרישות המודששים את האדם, שכן מעלת הענוה גדולה אף ממעלת הפרישות, ומלבד זאת, את שכרה מקבלים אף 'בחצר אהל מועד' - בעולם הזה שהנו בבחינת 'חצר' כלפי העולם הבא, שלא כשכר הפרישות הנתן רק לעולם הבא.

דרשות חתם סופר ח"ב עמ רלו על גדל מעלתה של מדת הענוה, נוכל ללמד מדברי ראש הישיבה הגאון ר' שטיינמן בכנס 'בני אמונים' שהתקיים ב"ג באלול תש"ע:

כדי לרמוז על חיוב אמירת מאה ברכות בכל יום, שאף הוא נתקן לנו כדי שנוזכר להודות מדי יום על כל הטובות שגומל עמנו הקדוש ברוך הוא.

'ארבע נפשים' דרוש נאה להודות פ"א

בדרך צחות יש שבארו על פי האמור את שגאמר בשבחה של שרה אמנו (ב"ר נח ב): "בת ק' כבת כ"; פרק כ' שבתהלים הוא "ענף ה' ביום צרה", ופרק ק' הוא "מזמור לתודה" - ללמדנו כי כפי שהרבחה שרה להתפלל בעת צרה, כך זכרה להודות תמיד על כל טובה שזכתה לה.

טוב להודות הקדמה

חיוב ההודאה אינו פוסק לעולם

"המקריב את זבח שלמיו לה' יביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו" (טו ב)

כיון שכבר כתבה התורה: "המקריב את זבח שלמיו לה'", מפני מה חזרה בשנית: "יביא את קרבנו מזבח שלמיו"? סוד גדול למד מפי רבי מרדכי הפהן מצפת, מגורי האר:

אף מי שזכה להקריב קרבן שלמים מהודאה לה' על הטוב שזכה לו, כל יחשב כי מלא בכך את חובת ההודאה לה', אלא עליו להמשיך ולהזכיר בכל עת את החסדים שגמל עמו הבורא, כפתיח (תהלים קה ה): "זכרו נפלאותיו אשר עשה", וזאת משום שאף אחרי שצאל אדם מספנה, ממשך ה' ומחיה אותו בכל יום ובכל שעה.

לכך רמז הפתוח: "המקריב את זבח שלמיו לה'", עליו לדעת כי לא הביא אלא 'מזבח שלמיו' - מקצת מחיוב ההודאה המוטל עליו, ועל פו עליו להוסיף ולהודות על כך בכל עת.

שפתי פהן

מנוי שוחט כשליח צבור

"וישחט ויחם משה מדמו..." (ח כג)

הצדיק רבי פינחס מקוריץ הקפיד שלא להגיש לפני העמוד בבית מדרשו אדם העוסק במלאכת השחיטה, והטעם: תפקיד שליח הצבור הנו להכניס חיים לנשמות, להפך מתפקידו של השוחט...

האדמו"ר רבי שלום מקווידינוב העיר כי לא מצא מי שחש לדבר זה, ואדרבה, בתפוצות ישראל נהגו מאה שנים לקחת אדם אחד שי'שמש ככלי קדש', ובכלל זאת הוא חן ושושט.

רבי יוסף פצנובסקי מלודז אף מצא לכך רמז נאה בפסוק שלפנינו: תבת 'וישחט' מטעמת בשלשלת, שנגינתו ארבה ומסלסלת כנגינת החזנים... רמז נוסף לכך נובל ללמד אף מהפתיח בתהלים (קמט א): "רומוות א-ל בגרונו וחרב פיפיות בידים".

מדרש פינחס החדש עמ טו: פרדס יוסף

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

זהירות באמן - סגולה לפרנסה

"צו את אהרן" (ו יב)

"אמר רבי שמעון: ביותר צריך הפתוח לזרו במקום שיש בו חסרון כ"ס" (ספרא פרשה א).

'כ"ס' בגימטריה צ', ועם הפולל בגימטריה צ"א בגימטריה של אמן. מכאן רמז לחובת עניית צ' אמונים ביום, ולכך רמז המדרש: "ביותר צריך הפתוח לזרו במקום שיש בו חסרון" וזלול בעניית אמן (כ"ס). על האדם להיות 'שומר אמונים' - לשומר ולצפות לשמע ברכות מפי האזלת ולענות אמן אחריו.

יתכן שלכך אף רמז הפתוח כי הזלול בעניית אמן גורם לחסרון כ"ס, שבלא ידוע כי ראשי התבות של הפתוח (תהלים קמה טו): "פיתח את ידך ומשביע לכל חי רצון" הוא השם המיוחד לפרנסה 'פא"י' ובגימטריה 'אמן'.

ואמרו אמן עמ פו

מזמור לתודה

"אם על תודה יקריבנו" (יב יא)

כתב רבי אהרן שמואל מיידינוב בספרו 'קב הישר' (פרק יח):

"חכמינו זכרונם לברכה תקנו לומר בכל יום (בפסוק דומה) מזמור ק' (תהלים) שהוא 'מזמור לתודה', והפניה: שצריך האדם להודות בכל יום ויום ולהביא קרבן תודה, כי אין בעל הנס מכיר בנסיו שעשה לו הקדוש ברוך הוא, ובאמירת מזמור זה תהיה פנתו בלבו כאלו מביא תודה בית ה'".

רבי אביש ריינהולד ראש ישיבת טורנא, הוסיף והאיר: לא לחנם 'מזמור לתודה' הנו הפרק המאה בתהלים, אלא

"משנכנס ניסן מרבין באמונה..."

בחדש ניסן, החדש שבו מעבר לפיד האמונה מאב לבנו, מראשית ימי אמתנו ועד לדורנו אנו.

מה ראוי שנתחזק ביתר שאת במצות עניית אמן.

"כי עקר האמונה תלויה בעניית 'אמן'" (מגלה עמקות האזינו).

מאמינים בני מאמינים, עונים ואומרים - אמן

קריאת שמע - פרשה שניה (ב)

קיום מצוות בשמחה
כלל ידוע הוא כי בכל מקום שבאמרה לשון ויהי' מוטב הדבר שמחה (ב"ד מב א). אף פרשה שליה של קריאת שמע נפתחת בלשון ויהי' כלומר, "אם שמעו תשמעו" - שמחה תהיה לכם, וכמה באורים נאמרו במשמעותה של שמחה זו: השפעת אמת (עקב תרס"ו) באר כי כיון שפרשה זו עוסקת בשכר הנתינה לשומרי המצוות, דקדקה התורה ופתחה אותה בלשון ויהי' כי הנה אמרו חכמים (אבות ב): "שכר מצוה מצוה", והינו, שכל מצוה היא כעין שער לעולמות נוספות ולעולמות בעבודת ה'. וככל שתגדל השמחה בקיום המצוה, כך יגדל ערכה ושלמותה ויזכה האדם בזכותה למצוות נוספות, ועל כן אמרו: "ויהי' אם שמעו" - ככל שתעשה את המצוה ביהר' שמחה, אזי 'תשמעו' - תזכו מכחה לקיים מצוות נוספות.

הילדות היא העומדת לדורות...
והוא שאמרו (ראה שבת כב א): 'גירסא דניקומתא מעלי', והוא שאמרו (נבאל ב כא): 'אין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא לחכמים'.
והינו, כי כך הוא חק התורה: למודה בזמן הילדות גורם שהילד ימשך ויסיף ללומדה בימי נעורו ובימי בגרותו, לא משום עצם מעלתו, אלא שעל ידו נעשה כלי מלא' הראוי להחזיק בתוכו עוד תורה.

הלמוד עצמו מביא את החשק
עוד יש שפרשו: "אם שמע בישן" - אם תכריח עצמך ללמד גם כשהנך במצב של שנה' - רפיון וחלשה, אזי "תשמע בחשד" - מבטח לך שיכנס בלבך חשק והתחדשות וצילוח בלמודך. ובכך פרשו את שגאמר בפרק אשת חיל: "ותקם בעוד לילה, ותתן טרף לביתה" - הלומד מתוך חשבת צרותיו וקושייו, מבטח לו שיעשה חיל ויראה ברכה בלמודו (נחל איתן, מכתבי קדוש ד).

כעין זה הביא הגאון רבי יחזקאל אברמסקי בשם אחד מהגידים שפרש בדרך דרוש את הפסוק (שמות טו כג כה): "ולא יכלו לשתת מים ממרה כי מרים הם... ויורוהו ה' עץ וישלף אל המים וימתקו המים". לעיתים מתקשה האדם ללמד, פככול התורה מרה בפיו. עצתו של הקדוש ברוך הוא היא: וימתקו אל המים - מי התורה, ובכך על צמחיה וימתקו המים (חשימת התורה פרק כב).

ידוע המעשה במרן היחזון איש: פעם הבחין בשיני נערים הלומדים בהתארת בביתו ויפסעם בפעם מפסיקים לדברים בטלים. בלעם היחזון איש לעוררם ואמר להם בעדינות נפש: "הו בודאי יודעים אתם כמה גדולה היא מתיקות התורה, עד אין שעור! אך כדי לזכות לטעם ממתיקות זו, מכרחים ללמד לכל הפחות שלוש ארבע שעות ברצף".

ההתרגוץ היחזון איש ואמר בהתרגושות: "ידעו נא יקרי, כי לאחר ארבע שעות של למוד, כבר אי אפשר לתאר את התחושה, וקל והמר לאחר חמש שעות - איזו רוממות! לאחר שש שעות - כבר מתנתקים מהעולם הזה ובריותיו, לאחר שבע שעות כבר חשים בקרבת ה' שאין פומתה... ולאחר עשר שעות - עין לא ראתה ולב לא יכל לתאר את התחושה הנפלאה, ואת הגושות המפעמיים! צריך לשבת וללמד, והחשק בוא יבא" (מעשה איש ח"ד עמ"ט).

"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה"

הספור המרטיט שלפנינו ספר על ידי הרב הגאון רבי שמואל דוד כהן פרידמן שליט"א מניו יורק, בעל הישיבה צופים, במעמד הכנסת ספר התורה שתרם לבית המדרש 'קהל חסידים' בטבריה בחדש שבט האחרון.

ספר התורה נתרם על ידי הרב פרידמן לעלוי נשמתו של יהודי שלא הכיר, מנצולי השואה, אשר נפטר לגומד וערירי. את מרבית ימי חייו העביר הנפטר בכדידות הרחק מנפשות יהודיות, ובעקבות ספורו נודע לאחר פטירתו בפנוי: דער טעם ישראל יוד.

בפתח דבריו הביא הגרש"ד את המובא בספרים הקדושים על אודות לשון הגמרא (ע"ז יח א): "גולין ושרפין ואותיות פורחות באויר", כי בבוא אדם לבית דין של מעלה, אחר מלאת ימיו ושנותיו, ותנו לו שכר על מצוה שנעשתה במקום שלא היה בו מעולם, ואם יתמה: הרי לא היה באותו מקום מעולם, ואיך יתכן שמעשה זה נעשה על ידו, יסביר לו כי רשמה של כל פעולה שאדם עושה נותר לו על ולנצח נצחים, והטעמה: יכולה לפעול לעורר אחרים לעשיית מעשה טוב, וזקוק הדבר לזכותו.

כאותו מעשה שארע על הגאון רבי איסר זלמן מלצר ז"ע: פעם הטרעם עצמו לבא לשמחת בר המצוה של בנו של אחד מתלמידיו מהעבר הרחוק, כשהשתאה אותו תלמידו, הן לא היה ביניהם קשר הדוק ובודאי לא חלם להטריח את ראש השליחה החדש, הסביר הגרא"ז: "כששמעתי שהנך עורר שמחת בר מצוה לבנך, ההרתי בלבי על האון שחלף מאז למדת בישיבתי ועל כך לפי שהשנים חולפות, ושיש לעשות תשובה. את אותו הרחור תשובה אני זוקף לזכותך, ודי בכך כדי שאשיב לך כגמולך הטוב ואשתתף בשמחתך".

"אף אני", ספר הרב פרידמן, "התעוררתי לתשובה בעקבות מעשה מפלא ששמעתי על יהודי יקר וגלמוד שלא הפך, ובהפכת הטוב על כך החלטתי לנדב ספר תורה לעלוי נשמתו". וכך היה המעשה:

שנת תש"ד היתה אחת השנים הקשות ביותר בתולדות העם היהודי. בשנה זו נטבחו מיליוני יהודים במחנות ההשמדה שהקימו הנאצים ימח שמם, אנשים נשים וטף מקהלות אירופה המפארות הכולל כצאן לטבח, נרצחו, נשרפו ונטבחו על קדשת ה'.

כניצוצות אור מתוך האפלה מאירים אותם מאות ואלפי ספורי גבורה, המספרים עד עצם היום הזה מאב לבנו, וחלקם אף חרותים עלי ספר. קשה לתאר עליו גליון את עצמת הגבורה היהודית שגלו יהודים אלו דוקא בזמנים הקשים ביותר. גם כי הלכו בגיא דוקא למות לא סרו מדרך ה' והסכימו בנפש חפצה למסר נפש על אמונתו ועל מצוותיו.

והוא החליט כי עליו לעשות מעשה. בדממה התגנב אל המזבח, מבלי שאיש שם לב לכה, וכאשר מצא אוצר יקר מזה, פרוסת לחם שלמה, לא היה ממשר ממונו. הוא טמן את הפרוסה תחת חלוקו ומהר לצאת החוצה.

מיד בצאתו נתפס המסכן בידי שני קלגסים שארבו לו. דינו נחרץ מיד. הכל ידעו כי העניש על עברה' המורה זו הנו מות בכתת יורים. חיש מהר נלקח אל קיר המות'. סביבו התיצבה פתת חילים כשורבים בידיהם. הם המתינו לפקדה שתאפשר להם להריק את מחסניותו כלי הנשק שלהם לעבר הבחור הצנום.

פינחס נפתלי עמד כשגבו אל הקיר והוא רועד כעלה נדף. הרובים הונפו לעברו, והקצין עמד לומר את הפקדה. ולפתע, כמו מאלה התפרצה מפי הבחור שאגת אמיים: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד... שמע ישראל ה' אלקינו...", שאגתו של הבחור חזרה על עצמה שוב ושוב, וגרמה לניצוץ שטיני להדלק בעיני הקצין.

הוא החליט על אחר להמיר את ענישו של פינחס נפתלי, ממות למלקות... ממות קל וקצר למות ביטורים גוראים. הקלגסים התיצבו במהירות מולו והכהו באכזריות הרובים שבידיהם, תוך שהוא זועק ללא הרף "שמע ישראל, עד שנפל על הרצפה מתבוסס בדמו.

בנסי נסים לא יצאה נשמתו מחמת המכות. הוא שרד את אחרית ימי המלחמה, אך דעתו נטרפה עליו מתוך היסורים. אחותו שותרה הנפש היחידה בעולמו שרה אף היא ופרסה עליו את חסותה הרחומה. וכאשר עם סיום המלחמה עברה לגור באנטוורפן שבבלגיה, נאלצה לשכנו בבית מחסה גויי לחולי נפש, לא לפני שהוציאה מהם הסכם חתום ומפוסד כי בעת פטירתו מן העולם תדאג התנהלה להביאו לביתו היהודית בבית העלמין של הקהלה היהודית באנטוורפן. בחדש תמוז תשע"ז השיב פינחס נפתלי את נשמתו המיסרת לבוראה. הנהלת בית המחסה קימה את ההסכם ומיד הודיעה לחברא קדישא באנטוורפן שיקחווה ויקברוהו בקבר ישראל.

רבי שלמה ברגר, מעסקני החברא קדישא דאנטוורפן, מהר לעבר בית המחסה, וכשנטל את משרתו של הנפטר לעבר רכב החברא קדישא, הפתה לראות אשה גויה מצות בית החולים המלחנה את הנפטר עד למקובלת כשעיניה דומעות ללא הפוגה.

טרם נסגרו דלתות הרכב בקשה האשה לומר כמה מלות פרהה, וכה היו דבריה:

"פינחס, היית אדם טוב, ואני מקוה ששרתי אותך כראוי בשלושים השנה האחרונות. יהי רצון שה' שמע ישראל' שלך יגלה אותך לנצח". לפליאתו של הרב ברגר, מנין לגויה שכזו משגים ב'שמע ישראל'? הסבירה האשה: "מהו שלושים שנה אני עובדת במקום. הנפטר היה כאן, כך ספור לי, כבר ארבעים שנה לפני. במשך שבעים שנה אלו לא פסק הנפטר מלזעק, השכם והעבר, את הפסוק 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד'. מעבר לזה לא הוציא מלה אחת מפיו. וכי לא מתאים שאברכהו שפסוק זה ללווה גם לעולם העליון?".

עד מהרה נפצו הספור מפה לאזן ברחבי אנטוורפן, ורבים התעוררו לתשובה בזכותו. שאגת 'שמע ישראל' שהדהדה במחנות ההשמדה בגיא צלמות, המשיכה להדהד בעולם שבעים שנה לאחר מכן, ואיש אינו יודע לאמל עד כמה פעלה ולחפר את רבים וטובים. כי מצוה הנעשית במסירות נפש נותרת חקוקה בנפש היהודי עד אחרית ימיו.

נשמע מפי בעל המעשה שליט"א

על עמודי